

След капитулацията на Югославия много сръбски офицери и подофицери, главно от въздушните войски, по различни пътища достигат до Египет. Оттам със съдействието на сръбското консулство се препращат в САЩ. Към средата на 1942 г. те започват да съобщават съобщения за постъпване в лагери за военно обучение, където отначало са заедно с американски военнослужащи, а покъсно са отделени в отделни групи. В началото на октомври 1943 г. групи от по 4-5 бомбардировача „Лиъбрейтър“ прелитат с обучените си екипажи от Вашингтон за Флорида – Пуерто Рико – Натан – Дакар – Казабланка. Към края на месеца те са вече на летище, разположено южно от гр. Тунис. Тук се събират около 40 самолета, от които 4 имат сръбски екипажи. Обучението продължава и се формира 376-и бомбардировъчен полк в състав от два орляка с по 2 ята от по 12 самолета. 376-и бомбардировъчен полк влиза в състава на 512-а ескадрила за далечно действие. Изтребителният полк, числящ се към ескадрилата, е на летище в района на Бриндизи. Ескадрата влиза в състава на 12-та американска въздушна армия (в състав от 2 ескадри) под командата на ген. Дулика.

Насроченото за 21 ноември излитане на 376-и бомбардировъчен полк се отлага поради неблагоприятни метеорологични условия в района, предвиден да бъде бомбардиран. На 24 ноември към 9 ч. сутринта полкът получава задачата да излети и бомбардира София. Ако това се окаже невъзможно, като резервни цели са определени гара Скопие и гара Солун. Всеки бомбардировач има на борда си 10 разрушителни бомби по 225 кг. Към 10,00 ч излитат първите машини, от които 2 са със сръбски екипажи. Над Бриндизи към тях се присъединяват още 40 бомбардировача и 30 изтребители „Лайтинг“. Около 40 минути самолетите летят в кръг и оформят бойния си ред, като постоянно вземат височина около 7 хил. м. След това въздушната ескадра се отправя за София. Над Драч самолетите са обстрелвани безрезултатно от германска пв артилерия. По време на полета курсът се променя неколкочратно за заблуда на земното въздушно наблюдение.

Самолетите летят на три групи с обща посока Крушево - Извор - Щип - Кочани - Дупница - Самоков - Вакарел. Над София достигат около 13,13ч.¹⁰⁷

Българските изстребителни ескадрили откриват противника на височина 7500 м южно от Витоша. Бомбардировачите летят в строг боен ред, а съпровождащите ги изстребители - в кълбо като рояк пчели. Първи атакуват командирът на щабното звено капитан Чудомир Топлодолски и адютантът му подпоручик Михаил Банов. Въздушният бой се води на височина между 6 и 8 хил. м, като центърът му се измества постепенно над Самоков - Вакарел - Горни Пасарел. Северно от Горни Пасарел се разбива самолетът на подпоручик Митю Симеонов Дисов. Летецът загива. Атаката на българските изстребители разпокъсва бойния ред на противника и част от самолетите му се насочват към Перник. В ожесточения въздушен бой е ранен в гръбнака подпоручик Петър Ангелов Бочев. Превъзможвайки страшните болки, той успява да овладее самолета и каца край Брезник.¹⁰⁸ Силно засегнат е и самолетът на капитан Топлодолски. Ескадрилата, водена от поручик Никола Йорданов, открива бомбардировачи над района Горна баня - Люлин. Подпоручик Михаил Георгиев и фелдфебел Стефан Конзов атакуват и засягат две „летящи крепости“. При втората атака самолетът на Георгиев получава пробойна в двигателя и моторно масло облива стъклото на кабината. Въпреки намалената видимост летецът успява да кацне „по корем“ в нивите източно от летища Божурище. Без спуснат колесник каца и подпоручик Михаил Узунов. Фелдфебел Христо Цанков атакува „летяща крепост“, засегната от поручик Стоян Стоянов и я сваля. Въздушният бой продължава до района южно от Царево село. През този ден във въздушния бой участва и германският пилот майор Кюле.¹⁰⁹ ПВО изстрелва 585 снаряда. Противникът пуска 156 бомби. От тях експлодират 143. бомбените попадения са в кв. „Военна рампа“, „Надежда“, с. Орландовци, с. Малашевци, кв. „Индустриален“, с. Обеля, „Безжичен телеграф“, с. Биримирци. Разрушени са 87 жилища. Загиват 9 души, а ранените са 29. при обратния си полет бомбардировачите се освобождават от останалия им бомбен товар около Баня, около Перник, Батанов-

ци, Радомир и Струмица. По съобщение на Би Би Си 16 самолета не се завръщат в базата си.¹¹⁰

В началния период на бомбардировките на ЩВ прави впечатление, че противникът не бомбардира летищата така, както би могъл. Това дава повод да се смята, че той възнамерява да ги използва за свои собствени оперативни нужди.¹¹¹ Не са обект на бомбардировка и морските пристанища Варна и Бургас, може би по силата на някакво споразумение със СССР. Както историята показва по-късно тези две черноморски пристанища са най-удобните пунктове за десантиране на съветската армия при нейното настъпление.

При сравняване на бомбардировките над немските градове и тези над София веднага проличават различните мащаби. Докато бомбите пуснати над София са общо около 40 тона, то над германските градове Берлин и Хамбург пуснатият бомбен товар се изчислява в хиляди тонове. Така върху Хамбург за около месец през лятото на 1943 г. са пуснати 8621 тона бомби.¹¹² Но тази разлика се дължи не на някакво американско „милосърдие“. И в този си мащаб за конкретните условия бомбардировките над София са достатъчни за нанасяне на чувствителни загуби и разрушения и не губят нищо от варварския си характер.

***

През декември българското правителство открива чекова сметка № 1066 за подпомагане пострадалите от бомбардировките.¹¹³ Влошеното икономическо състояние на страната не дава възможност държавата да поеме цялата финансова тежест от последиците от бомбардировките, както прави това през 1941 г. освен това правителството явно се стреми да направи по-широки кръгове от населението съпричастни към неговата политика. В същото време народът е докаран до положението едва да „свързва двата края“. Много продукти от първа необходимост се отпускат само от време на време. Чувства се липса на мазнини, облекло и обувки, отоплителни материали. Това принуждава населението да търси необходимото му „на черно“.¹¹⁴ Одобрено търсено на